

ЖЕНСКИ КРЪГОВЕ

„КАК ДА СЕ ВКЛЮЧИМ В ПАЗАРА НА ТРУДА В БЪЛГАРИЯ“

Овластяване на жените от Украйна за включване в пазара на труда в България и превенция на трафика на хора

Юни 2022 г.

АНАЛИТИЧЕН ДОКЛАД

Този документ е създаден с подкрепата на

БЪЛГАРСКИ
ФОНД
ЗА
ЖЕНИТЕ

1. Въведение

Европа преживява невиджана криза през 21-ви век в лицето на неочакваната руско-украинска война, започнала на 24 февруари 2022. Близко 6 милиона украинци, 90% от които жени и деца, напуснаха домовете си в търсене на мир и сигурност. България е една от страните, които всеки ден посрещат значителен брой бежанци през своите граници. До момента в страната са влезли 450 000 украинци, като над 87 000 са останали тук и са официално регистрирани чрез ситуационните центрове и регистрационните пунктове за временна закрила. Най-много бежанци има по черноморското крайбрежие в регионите на Варна и Бургас, както и в големите градове като София и Пловдив. Освен хуманитарната и административната помощ, която бежанците получават при пристигането си в българските градове, те трябва да бъдат информирани и подготвени и за всички рискове и опасности, които могат да възникнат по време на стремежа им към нов живот в страната. Уплашени и отчаяни, украинските бежанци могат да станат лесни жертви на експлоатация от местни или международни трафиканти на хора. Международни организации (ОССЕ, МОМ, Съветът на Европа) алармират, че украинските жени са изключително уязвими към трафика на хора с цел сексуална и трудова експлоатация. В България неправителствени организации, които посрещат жените-бежанки споделят, че по-голямата част от украинските жени са дезориентирани, не са пътували никога в чужбина и нямат опита да се справят сами в тежки житейски ситуации.

Военните действия в Украйна продължават и за съжаление не се очаква да приключат скоро. Украинските бежанки в България започват да се напасват на условията и се опитват да се стабилизират и установят в страната, като основен етап от интеграцията им е намирането на работа. За да бъдат овластени и да не попаднат в капан на недобросъвестни работодатели или трафиканти на хора, бежанките имат нужда от подкрепа и получаване на систематизирана информация за пазара на труда в България, която да им помогне да се ориентират, да си намерят легална работа и да се предпазят от експлоатация.

В рамките на проект „Жените сред украинските бежанци: Превенция на трафик на хора“, подкрепен от Български фонд за жените, в гр. София бяха проведени две събития, наречени „женски кръгове“, насочени към украински бежанки. Целите на проекта са да предотврати трафика на хора сред украинските бежанки чрез разработване и прилагане на пилотна програма за провеждане на информационни „женски кръгове“ на експерти с бежанките, регистрирани в Ситуационен център "Отворени врати" в София, които имат за цел да овластят жените, да ги информират за пазара на труда в България и да ги предпазят от рисковете от трафик на хора. Основните аспекти на подкрепата към жените в кръговете са:

- Запознаване с българското трудово-правно законодателство и правата си;

- Кариерно и личностно развитие, съвети и напътствия за кандидатстване за работа;
- Насочване към легитимни форми на заетост и фирми, предлагащи позиции;
- Индивидуални консултации;
- Превенция на трафика на хора с цел трудова и сексуална експлоатация.

Събитията целят да събират до 20 жени в един женски кръг с цел да се приложи индивидуален подход и задълбочена подкрепа. Общо 40 жени участваха в първите два кръга. Осигурен бе професионален консекутивен превод от български на руски език и обратно.

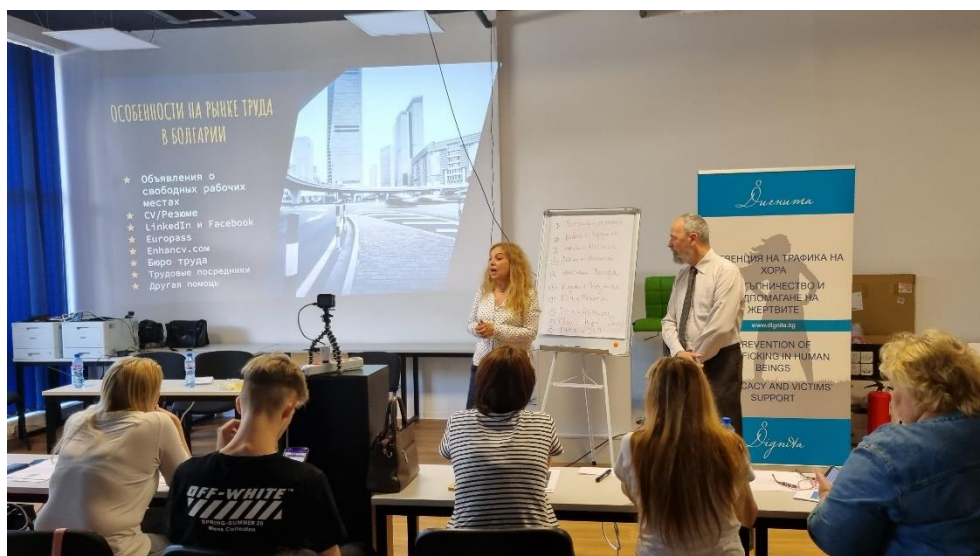
Настоящият доклад има за цел даде общ поглед върху съдържанието и предоставената информация по време на събитията, профила на участничките, идентифицираните нужди, обратната връзка и да направени заключения с оглед на резултатите от двата кръга. Така систематизираната информация ще помогне за подготвянето и организирането на последващи дейности за подкрепа на украински бежанки като подобри тяхната релевантност и резултатност.

2. Панели

Екипът на проекта, заедно с водещи специалисти в конкретните области, създаде и разви специална програма за провеждане на събитие „женски кръг“, което е насочено към жени, бежанки от Украйна. Програмата се състои от 4 панела, водени от съответните експерти:

I. Панел „Личностно и кариерно развитие“

Първият панел стартира с „разчупване на леда“, запознаване и представяне на жените и лекторите, с цел да създаде уютна обстановка и чувство на сигурност у участничките. Психологичният момент на приятелска обстановка и

добронамереност, съчетани с прозрачност и професионализъм, са изключително важни за жените, за да се чувстват защитени, разбрани и да потърсят подкрепа.

Панелът продължава с обучение как се търси работа в България, кой е най-добрият начин да се кандидатства за позиции и какви са особеностите в нашата страна.

II. Панел на Агенция по заетостта: „Услуги, предлагани от държавата, в подкрепа на трудовата интеграция на украинските бежанци.“

В ролята си на публичен посредник на българския трудов пазар Агенция по заетостта играе основна роля от страна на държавните институции за трудовата интеграция на украинските бежанци в България. Агенцията е активна и предлага широк набор от услуги и форми на подкрепа, насочени към бежанците, които искат да работят, на тези, които искат или трябва да бъдат подготвени за работа чрез различни форми на обучения, както и на българските работодатели, които искат да наемат украинци. Всички тези възможности се представят от представител на Агенция по заетостта във втория панел.

III. Панел „Трудово право в България“

Основните аспекти от трудово-правните отношения, касаещи работещите и работодателите, са детайлно представени в третия панел. Експерт юрист и преподавател по трудово право превежда украинските жени през трудната, но много важна и необходима материя на законодателството. Основен фокус се поставя върху правата, които служителите имат, тъй като ако ги познават и се застъпват за тях, жените могат да се ползват с цялата защита, която българските закони им предоставя. А ползвайки се с тази защита и позовавайки се на нея, възможността да станат жертва на експлоатация намалява да минимум.

IV. Панел „Трафик на хора и рисковете от експлоатация“

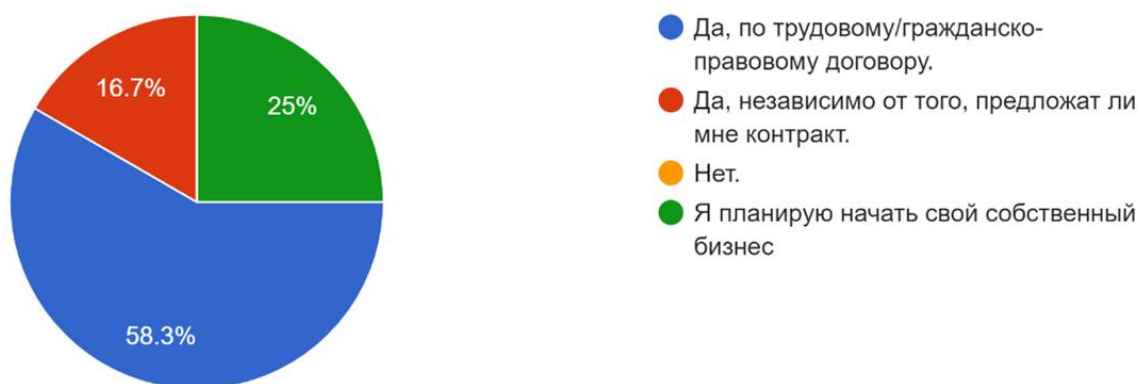
Освен правата и възможностите, които трудовият пазар в България предоставя, съществува и друга страна на недобросъвестни работодатели или дори престъпни групи, които могат да поставят украинските жени и техните деца в опасност. Последният панел насочва вниманието на жените към това кои рискове могат да дебнат зад ъгъла, докато те търсят работа, как да се предпазят от попадане в капана на експлоатация и към кого да се обърнат, в случай че те или техни близки са в ситуация на експлоатация или трафик, или имат съмнения за такива. Жените се запознават с видовете трафик и експлоатация, начините, по които те се случват, както и се обучават да разпознават техните признаци, за да могат да вземат превантивни мерки и да са в безопасност.

3. Профил на жените

Според проучване на Агенция по заетостта 65% от украинските бежанци в България са с висше образование, със средно образование са 32 %, а с основно и по-ниско – 3 %. 71 % от анкетираните са готови да започнат работа веднага, най-много са желаещите в големите градове: София, Варна, Бургас и Пловдив.

В предварителна анкета, организирана от Фондация „Дигнита“ и Ситуационен център „Отворени врати“, участничките в кръговете отговарят на въпроси, свързани с трудовата заетост в България. На въпрос „Търсите ли работа в България“ близо 60% от участничките заявяват, че търсят работа на трудов договор, 25% желаят да започнат собствен бизнес, а 16.7% са готови да започнат работа и без договор:

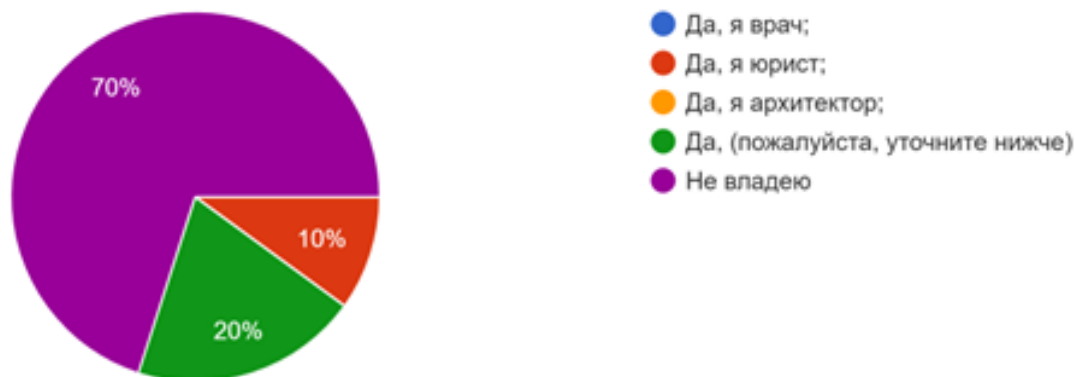

Немалкият процент на отговорилите, че биха започнали работа независимо, дали имат договор или не, показва, че запознаването с правата на жените с цел превенция от експлоатация е наложителна и важна стъпка към тяхната сигурност в България.

От анкетираните 15% посочват, че вече им е предлагана работа на трудов договор, 20% са получили предложения от частни лица и без трудов договор, а 65% не са получавали предложения за работа. Числата отново сочат, че украинските жени имат нужда от 1) превенция и запознаване с важността на легитимните трудово-правни отношения, поради наличието на недобросъвестни работодатели и потенциални експлоататори, и 2) насочване към добросъвестни работодатели и посредничество.

Основна пречка пред започването на работа в България украинките посочват езиковата бариера и липсата на познания по български език (35%), като изявяват голям интерес към започването на езикови курсове.

На въпроса дали имат някаква специална професионална квалификация, която трябва да бъде призната, за да работите в България, по-голямата част от жените отговарят с „не“. Този отговор насочва към презумпцията, че при елиминиране на езиковата бариера, украинските жени притежават гъвкавост и могат да кандидатстват за разнообразни позиции.

Украинските жени, участнички в двата женски кръга, са образовани и интелигентни, на възраст между 20 и 50 години. Много стриктни и съсредоточени, правят подробни записки и снимат презентациите. Интересуват се живо от информацията, която получават, задават въпроси и комуникират. Активни са в различни групи на украински бежанци в социалните мрежи, търсят курсове по български и английски език и различни форми на обучения.

4. Обратна връзка

Фондация „Дигнита“ създаде въпросник-анкета за обратна връзка от участничките в двата женски кръга. Въпросникът съдържа 13 въпроса, като 10 от въпросите използват скала за даване на оценка от 1 до 4, като 1-слабо, 2-средно, 3-добре, 4-отлично. Въпроси 11,12 и 13 са отворени. Участничките го попълват на хартиен носител след приключване на панелната програма за деня.

19 участнички от двата кръга са попълнили анкетата. Сред отговорите няма поставени ниски оценки (2 – „средно“ и 1 – „слабо“) на никой от въпросите за оценяване, или негативни писмени коментари.

На въпрос 2 „Как бихте оценили лекторите?": 90% от жените посочват „отлично“ и 10% посочват „добре“. Изключително висока оценка за лекторите, която се потвърждава и от писмените коментари.

На въпросите за оценка на отделните панели 80% оценяват с „отлично“ панела за кариерно развитие, а 90% оценяват с „отлично“ панелите за трудово право и трафик на хора. Панелът на Агенция по заетостта на беще включен в проучването, но бе оценен позитивно в писмените коментари.

На въпроса „Получихте ли информацията, която очаквахте?“ 55% отговарят с „отлично“ и 45% с „добре“. Високите оценки са подкрепени в писмените отговори – „особено полезно“, „всичката информация бе полезна“ и т.н.

При въпрос „Каква е цялостната Ви оценка за събитието?“ 100% от участничките посочват „отлично“.

Украинските жени, които срещнахме по време на информационните кръгове, са изключително интелигентни, културни, силни, смели и благодарни. Всяка една от тях дойде и сподели по отделно с нас колко полезна е била информацията, която е получила, и колко е благодарна за усилията и подкрепата, която предоставяме. Много от тях останаха след края на събитията да си говорят с нас. Някои жени проявиха самоинициатива и предложиха да споделят и разпространяват в общностните групи, в които членуват, информация за събитията.

Срещите с тези жени и тяхната оценка са безкрайно мотивиращи и вдъхновяващи за организации като нас да продължаваме подкрепата си към украинските бежанки със сила, търпение и оптимизъм.

5. Резултати

Адекватната подкрепа, съобразена с нуждите на украинските бежанки, се оценява високо от тях и резултатите не закъсняват. Жените, участнички в кръговете, получиха директни съвети и напътствия за това как да подходят на пазара на труда в България, как да търсят и да кандидатстват за работа, как да се предпазят от рискове и опасности.

По време на лекциите и в почивките украинските жени можеха да задават въпроси и да получат лична консултация според индивидуалната си ситуация, което им помогна да се справят с конкретен казус.

Три от жените, участнички в кръговете, намериха работа за себе си или техни близки благодарение на контактите, създадени по време на обучението, и напътствията от специалистите.

Броят на намерилите работа вероятно е по-голям, тъй като не всички жени са дали обратна връзка.

Татяна* е една от жените, които присъстваха на втория женски кръг на 17 юни. Тя беше една от най-лъчезарните и активни участнички, задаваше много въпроси и си записваше стриктно отговорите. След края на събитието тя дойде до нас и ни благодари от сърце за усилията, които полагаме, за да подкрепяме украинските жени. Когато се прибира, Татяна споделя с 25-годишната си дъщеря Оксана* за полезното събитие и всички неща, които е научила. Решават да се свържат с нас, за да консултираме Оксана за трудовия пазар в България. След проведен разговор с експерта ни по кариерно развитие, Оксана е насочена към компания, която търси служители със сходни на нейните умения. В момента Оксана преминава обучение и скоро ще започне работа във фирмата, която работи в сферата на набирането на човешки ресурси.

**Имената на жените са променени за целите на доклада.*

6. Заключениея

40-е жени бяха овластени като получиха познания за правата си, бяха въведени в основни аспекти от трудово-правната рамка в страната, научиха се на полезни техники за кандидатстване за работа, както и да разпознават сигнали за експлоатация и трафик и как да се предпазят от тях.

Намирането на легитимна работа е най-естествената и резултатна форма на превенция на украинските бежанци от трудова експлоатация или други форми на трафик.

Обратната връзка от участничките показва, че такъв вид обучения и систематизиране на цялата налична информация, свързана с пазара на труда, е била много необходима и навременна.

За в бъдеще кръговете могат да се надградят с представители на работодатели, които да правят директна връзка с жените, търсеци работа.